

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Λυσίας είναι ένας από τους σημαντικότερους ρήτορες και λογογράφους της αρχαιότητας. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα από τον λόγο του Λυσία «Κατὰ Ἀγοράτου», ο Λυσίας προτρέπει τους βουλευτές να καταδικάσουν τον Ἀγόρατο ως υπεύθυνο για τον θάνατο των δημοκρατικών στρατηγών, εφόσον με βάση τις δικές του κατηγορίες περί συνωμοσίας εναντίον τους, οι Τριάκοντα τους καταδίκασαν σε θάνατο.

Λυσίου, Κατὰ Ἀγοράτου, 93-95

Ἐνθυμεῖσθε δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ πάντων ἔργον σχετλιώτατον ἐργάσησθε. Εἰ γὰρ ἀποψηφιεῖσθε Ἀγοράτου τουτουί, οὐ μόνον τοῦτο διαπράττεσθε, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν, οὓς ὁμολογεῖτε ὑμῖν εὖνους εἶναι, ἅμα τῇ αὐτῇ ψήφῳ ταύτῃ θάνατον καταψηφίζεσθε· ἀπολύοντες γὰρ τὸν αἴτιον ὄντα ἐκείνοις τοῦ θανάτου οὐδὲν ἄλλο γινώσκετε ἢ ἐκείνους δικαίως ὑπὸ τούτου τεθνηκέναί. Καὶ οὕτως ἂν δεινότερα πάντων πάθοιεν, εἰ οἷς ἐπέσκηπτον ἐκεῖνοι ὡς φίλοις οὔσι τιμωρεῖν ὑπὲρ αὐτῶν, οὔτοι ὁμόψηφοι κατ' ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν τοῖς τριάκοντα γενήσονται. Μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρὸς θεῶν Ὀλυμπίων, μήτε τέχνη μήτε μηχανῆ μηδεμιᾶ θάνατον ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν καταψηφίσησθε, οἱ πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς ποιήσαντες δι' αὐτὰ ταῦτα ὑπὸ τῶν τριάκοντα καὶ Ἀγοράτου τουτουί ἀπέθανον.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

«Ἐνθυμεῖσθε δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι»:

ἐνθυμοῦμαι τι = σκέφτομαι, εξετάζω, βάζω κάτι στο μυαλό μου ἐνθυμοῦμαι τινος = σκέφτομαι, ἔχω κάτι διαρκῶς στη μνήμη μου

ἐνθυμοῦμαι περὶ τινος = φροντίζω για κάτι

ἐνθυμοῦμαι + εξαρτημένη πρόταση (ὅτι, ὡς, εἰ, μὴ) = σκέφτομαι - παρατηρῶ ὅτι, προσέχω μη

ἐνθυμοῦμαι + κατηγορηματική μετοχή = συλλογίζομαι ὅτι

ἐνθυμοῦμαι + ειδικό απαρέμφατο = σκέφτομαι ὅτι

ἐνθυμοῦμαι (ἀπόλυτα) = θυμώνω, παίρνω κάτι κατάκαρδα

«ὅπως μὴ πάντων ἔργον **σχετλιώτατον ἐργάσησθε**»:

σχέτλιος, -α, -ον = ἄθλιος, ελεεινός

ἐργάζομαι (αμτβ.) = μοχθῶ, κοπιάζω

ἐργάζομαι τι = κάνω κάτι

ἐργάζομαι κατὰ τινα, περὶ τινα, ἐν τινι, εἰς τι, ἐπὶ τι, πρὸς τι = κάνω κάτι για / σε

ἐργάζομαι τινά τι = κάνω κάτι (κακό, σπανίως καλό) σε κάποιον

«εἰ γὰρ **ἀποψηφιεῖσθε** Ἀγοράτου τουτουί»:

ἀποψηφίζομαι τινος = αθώνω κάποιον με ψήφο

ἀποψηφίζομαι τινα = καταδικάζω την εκλογή κάποιου

ἀποψηφίζομαι τι = απορρίπτω κάτι δια ψήφου

«οὓς **ὁμολογεῖτε** ὑμῖν **εὖνους** εἶναι»:

ὁμολογέω -ῶ τινι = συμφωνῶ με κάποιον

ὁμολογῶ τι = παραδέχομαι κάτι

ὁμολογῶ τινί τι = συμφωνῶ με κάποιον κάτι

ὁμολογῶ + ειδικό απαρέμφατο = παραδέχομαι ὅτι

ὁμολογῶ + απαρέμφατο μέλλοντα = υπόσχομαι ὅτι ἢ να

ὁμολογῶ + απαρέμφατο αορίστου = υπόσχομαι να

ὁμολογῶ ἐπὶ τινι = συνεννοοῦμαι με κάποιον ὑπὸ ὄρους

ὁμολογῶ + κατηγορηματική μετοχή = παραδέχομαι ὅτι

ὁμολογῶ + ειδική πρόταση = παραδέχομαι ὅτι

ὁμολογεῖται (ἀπροσώπως) = θεωρεῖται αληθινό

εὖνους = ευμενής, φιλικός, ευνοϊκός

«ἀλλὰ καὶ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ἅμα τῇ αὐτῇ ψήφῳ ταύτῃ θάνατον **καταψηφίζεσθε**»:

καταψηφίζομαι τινός τι = καταδικάζω κάποιον σε κάτι

Το ρήμα «καταψηφίζομαι» εἶναι καταδικαστικό και συντάσσεται συνήθως ως εξής:

καταψηφίζομαι τινά τινος (αιτιατική προσώπου ως αντικείμενο + γενική πράγματος ως γενική της ποινής),

ἀλλὰ μπορεῖ να συνταχθεῖ και με αντιστροφή των πτώσεων, ὅπως στο κείμενο, ως εξής:

καταψηφίζομαι τινός τι (γενική προσώπου ως αντικείμενο + αιτιατική πράγματος ως αιτιατική της ποινής)

ἀπολύομαι τινα = αθώνω κάποιον

γινώσκω ως γνωστικό: (γνωρίζω, ξέρω, καταλαβαίνω, μαθαίνω, διακρίνω, παρατηρῶ, αρχίζω να εννοῶ)

γινώσκω τι = ξέρω, γνωρίζω

γινώσκω τινά τι (αντικείμενο – κατηγορούμενο) = μαθαίνω, διαπιστώνω

γινώσκω τινός = καταλαβαίνω κάτι

γινώσκω τινός ή τινά + κατηγορηματική = διαπιστώνω ότι κάποιος

γινώσκω + ειδική πρόταση ή πλάγια ερώτηση = αντιλαμβάνομαι ότι / πώς

γινώσκω ως δοξαστικό: (σχηματίζω κρίση / άποψη, νομίζω)

γινώσκω τι = νομίζω

γινώσκω + ειδικό απαρέμφατο = νομίζω, έχω τη γνώμη / άποψη πως

πάσχω + σύστοιχη αιτιατική (δεινά, ἄξια, βία) = υφίσταμαι / παθαίνω κάτι

πάσχω τι υπό τινος = υφίσταμαι / παθαίνω κάτι από κάποιον

εὖ πάσχω υπό τινος = ευεργετούμαι από κάποιον (ενεργητικό: εὖ δρῶ / ποιῶ τινα = ευεργετώ κάποιον)

κακῶς πάσχω υπό τινος = κακοποιούμαι από κάποιον (ενεργητικό: κακῶς ποιῶ / δρῶ τινα = κακοποιώ / βλάπτω κάποιον)

«οἷς ἐπέσκηπτον ἐκεῖνοι ὡς φίλοις οὔσι **τιμωρεῖν** ὑπὲρ αὐτῶν»:

ἐπισκήπτω τινί = αφήνω εντολή σε κάποιον, παραγγέλνω, στηρίζω

ἐπισκήπτω τινί + τελικό απαρέμφατο = αφήνω / δίνω σε κάποιον εντολή να

τιμωρῶ τινα = τιμωρώ κάποιον για εκδίκηση, εκδικούμαι κάποιον,

αλλά και τιμωρῶ τινι = βοηθώ, υπερασπίζω κάποιον

γίγνομαι ὁμόψηφός τινι κατά τινος = ρίχνω την ίδια ψήφο / αποφασίζω το ίδιο με κάποιον εναντίον κάποιου

«μήτε **τέχνη** μήτε **μηχανή** μηδεμιᾶ θάνατον ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν καταψηφίσθητε»:

ἢ τέχνη = το τέχνασμα

ἢ μηχανή = ο δόλος, η (ψεύτικη) δικαιολογία

καταψηφίζομαι θάνατόν τινος = αποφασίζω τον θάνατο κάποιου, καταδικάζω κάποιον σε θάνατο

ποιῶ καλὰ κάγαθὰ = διαπράττω / κάνω πολλές και καλές ευεργεσίες

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Σκεφθείτε όμως, άνδρες Αθηναίοι, πώς να μη διαπράξετε την αθλιότερη πράξη από όλες. Γιατί, αν αθώσετε αυτόν εδώ τον Αγόρατο, δεν κάνετε μόνο αυτό, αλλά και εκείνους τους άνδρες, που παραδέχεστε ότι ήταν φιλικοί σε σας, συγχρόνως με την ίδια αυτή ψήφο, τούς καταδικάζετε σε θάνατο. Γιατί, αθώνοντας αυτόν που είναι υπαίτιος για τον θάνατο εκείνων, δεν αποφασίζετε τίποτε άλλο παρά ότι εκείνοι δίκαια καταδικάστηκαν σε θάνατο από αυτόν. Και έτσι θα πάθουν τη χειρότερη ατίμωση από όλες, αν αυτοί, στους οποίους αφήναν εκείνοι την εντολή να εκδικηθούν για χάρη τους γιατί ήταν κατά τη γνώμη τους φίλοι τους, ψηφίσουν εναντίον εκείνων των ανδρών όμοια με τους τριάντα τυράννους. Σε καμιά περίπτωση, άνδρες δικαστές, στο όνομα των Ολύμπιων θεών, μήτε με τέχνασμα μήτε με καμιά δικαιολογία μην καταδικάσετε σε θάνατο εκείνους τους άνδρες, οι οποίοι, αν και έκαναν πολλές και μεγάλες ευεργεσίες σε σας, γι' αυτές τις ίδιες θανατώθηκαν από τους τριάντα τυράννους και από αυτόν εδώ τον Αγόρατο.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Ορισμός:

Αντωνυμίες ονομάζονται οι κλιτές λέξεις που χρησιμοποιούνται στον λόγο αντί των ονομάτων (ουσιαστικών ή επιθέτων).

π.χ. Ρώμη μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἄνευ δὲ ταύτης (= τῆς φρονήσεως) ἔβλαψε.

π.χ. Τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας πάντες τιμῶσι· τοιούτοι (= ἀγαθοὶ) καὶ ὑμεῖς γίγνεσθε.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Οι αντωνυμίες δεν χρησιμοποιούνται πάντοτε στη θέση ουσιαστικών ή επιθέτων. Συχνά προσδιορίζουν ουσιαστικά σαν να είναι επίθετα. Από αυτή τη χρήση των αντωνυμιών ως επιθέτων ονομάστηκαν επιθετικές αντωνυμίες.

π.χ. Ἀνθρωπὸς τις. Εἰς τοῦτον τὸν ἀγῶνα. Πάλαι τοιούτός ἐστίν. Ὑπὲρ ἐκάστου του

ἀνδραπόδου. Τοσοῦτων ἀνθρώπων. Τῆς ὑμετέρας σωτηρίας.

Τα είδη των αντωνυμιών είναι:

1. προσωπικές,
2. δεικτικές,
3. οριστική ή επαναληπτική,
4. κτητικές,
5. αυτοπαθητικές,
6. αλληλοπαθητική,
7. ερωτηματικές,
8. αόριστες,
9. αναφορικές.

Για την κλίση τους και τη σημασία τους βλ. στην αντίστοιχη ενότητα της Γραμματικής: [Αντωνυμίες - Η κλίση των αντωνυμιών](#)

Στο εξεταζόμενο κείμενο υπάρχει ο τύπος «τουτού» που είναι γενική ενικού, του αρσενικού γένους, της δεικτικής αντωνυμίας «ούτοσί, αύτηί, τουτί».

Παρατήρηση:

Οι δεικτικές αντωνυμίες παίρνουν συχνά για έμφαση στο τέλος το δεικτικό μόριο -ι το οποίο τονίζεται πάντα και παίρνει οξεία.

Το βραχύ -ο- του ουδετέρου στον ενικό αριθμό, όπως και το -α- στον πληθυντικό, αποβάλλονται πριν το μόριο -ι: **τουτο-ι → τουτί και ταῦτα-ι → ταυτί.**

π.χ. Κατέψευσται γὰρ ἡ βουλή Δημοσθένους· τουτί γάρ ἐστιν ὑπερβολή τοῦ πράγματος (μτφρ. Ἐχει πει ψέματα η βουλή σε βάρος του Δημοσθένη· αυτό κι αν δεν είναι υπερβολή, βέβαια)

Αν προ του δεικτικού -ι υπάρχει μακρόχρονο φωνήεν, τότε το φωνήεν δεν αποβάλλεται: αύτηί, ταυτησί, ταυτηί, ταυτηνί.

Το μόριο -ι δεν επηρεάζει την κλίση της αντωνυμίας.

Το ίδιο συμβαίνει και με τα εγκλιτικά μόρια δὲ και πὲρ που συνοδεύουν δεικτικές αντωνυμίες (λ.χ. ὄδε, ἤδε, τόδε) και αναφορικές (ὅσπερ, ἤπερ, ὅπερ) αντίστοιχα.

Αρχικοί χρόνοι ρημάτων του κειμένου

- Ἐνθυμείσθε: β' πληθυντικό προστακτικής ενεστώτα του ρήματος «ἐνθυμέομαι -οὔμαι».

Αρχικοί χρόνοι

ἐνθυμέομαι -οὔμαι

ἐνεθυμούμην

ἐνθυμήσομαι - ἐνθυμηθήσομαι

ἐνεθυμήθην

ἐντεθύμημαι

ένετεθυμήμην

- ἐργάσηθε: β' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής αορίστου μέσης φωνής του ρήματος «ἐργάζομαι».

Αρχικοί χρόνοι	
ἐργάζομαι	
εἰργαζόμεν / ἤργαζόμεν	
ἐργάσομαι - ἐργασθήσομαι	
εἰργασάμεν / ἤργασάμεν - εἰργάσθην / ἤργασθην	
εἵργασμαι / ἤργασμαι	
εἰργάσμεν / ἤργάσμεν	

- ἀποψηφείσθε: β' πληθυντικό οριστικής μέλλοντα της μέσης φωνής του ρήματος «ἀποψηφίζω».

Αρχικοί χρόνοι	
ἀποψηφίζω	ἀποψηφίζομαι
ἀπεψηφίζον	ἀπεψηφιζόμεν
ἀποψηφιῶ	ἀποψηφιοῦμαι - ἀποψηφισθήσομαι
ἀπεψηφίσα	ἀπεψηφισάμεν - ἀπεψηφίσθην
ἀπεψηφίκα	ἀπεψηφίσμαι
-	ἀπεψηφίσμεν

- Παρατήρηση:

Τα υπερδισύλλαβα ρήματα σε -ίζω, με ρηματικό χαρακτήρα -δ-, σχηματίζουν το μέλλοντα σε -ιῶ για την ενεργητική φωνή και σε -ιοῦμαι για την μέση, ο οποίος κλίνεται σύμφωνα με τα συνηρημένα σε -έω -ῶ, π.χ. ρ. νομίζω → νομιῶ και νομιοῦμαι, ρ. ἀποψηφίζω → ἀποψηφιῶ και ἀποψηφιοῦμαι.

- διαπράττεσθε: β' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα μέσης φωνής του ρήματος «διαπράττω».

Αρχικοί χρόνοι	
διαπράττω	διαπράττομαι
διέπραττον	διεπραττόμεν

διαπράξω	διαπράξομαι - διαπραχθήσομαι
διέπραξα	διεπραξάμην - διεπράχθην
διαπέπραχα / διεπέπραγα	διαπέπραγαμαι
διεπεπράχην / διεπεπράγειν	διεπεπράγμην

- όμολογεῖτε: β' πληθυντικό οριστικής ενεστώτατος της ενεργητικής φωνής του ρήματος «όμολογέω -ῶ».

Αρχικοί χρόνοι	
όμολογέω-ῶ	όμολογοῦμαι
ώμολόγουν	ώμολογούμην
όμολογήσω	όμολογήσομαι - όμολογηθήσομαι
ώμολόγησα	ώμολογησάμην - ώμολογήθην
ώμολόγηκα	ώμολόγηγαμαι
ώμολογήκειν	ώμολογήμην

- γινώσκετε: β' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα της ενεργητικής φωνής του ρήματος «γινώσκω».

Αρχικοί χρόνοι	
γινώσκω	γινώσκομαι
ἐγίνωσκον	ἐγίνωσκόμην
γνώσομαι	γνωσθήσομαι
ἔγνω	ἐγνώσθην
ἔγνωκα	ἔγνωγαμαι
ἐγνώκειν	ἐγνώσμην

- τεθνηκέναι: απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής του ρήματος «ἀποθνήσκω».

Αρχικοί χρόνοι	
ἀποθνήσκω	
ἀπέθνησκον	
ἀποθανοῦμαι	

ἀπέθανον
τέθνηκα
έτεθνήκειν

- πάθειεν: γ' πληθυντικό ευκτικής του αορίστου β' του ρήματος «πάσχω».

Αρχικοί χρόνοι	
πάσχω	
ἔπασχον	
πείσομαι	
ἔπαθον	
πέπονθα	
έπεπόνθειν	

- ἐπέσκηπτον: : γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής του ρήματος «ἐπισκήπτω».

Αρχικοί χρόνοι	
ἐπισκήπτω	ἐπισκήπτομαι
ἐπέσκηπτον	ἐπεσκηπτόμην
ἐπισκήψω	ἐπισκήψομαι
ἐπέσκηψα	ἐπεσκηψάμην - ἐπεσκήφθην
-	ἐπέσκημμαι
-	ἐπεσκήμμην

- τιμωρεῖν: απαρέμφατο του ενεστώτα ενεργητικής φωνής ρήματος «τιμωρέω -ῶ».

Αρχικοί χρόνοι	
τιμωρέω-ῶ	τιμωροῦμαι
ἐτιμώρουν	ἐτιμωρούμην
τιμωρήσω	τιμωρήσομαι - τιμωρηθήσομαι
ἐτιμώρησα	ἐτιμωρησάμην - ἐτιμωρήθην

τετιμώρηκα	τετιμώρημαι
έτετιμωρήκειν	έτετιμωρήμην

- γενήσονται: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα μέσης φωνής του ρήματος «γίγνομαι».

Αρχικοί χρόνοι
γίγνομαι
έγιγνόμην
γενήσομαι
έγενόμην - έγενήθην
γέγονα - γεγένημαι
έγεγόνειν - έγεγενήμειν

Παρατήρηση:

Πολλές φορές χρειάζεται να γίνεται πλήρης συντακτική αναγνώριση των όρων για να διευκρινιστεί ο γραμματικός τους τύπος.

- εϋνους: αιτιατική πληθυντικού, του αρσενικού γένους, του συνηρημένου επιθέτου «ό, ή εϋνους, τὸ εϋνουν», γιατί λειτουργεί ως κατηγορούμενο στο υποκείμενο του απαρεμφάτου «είναι» («οὓς»), και συμφωνεί με αυτό σε γένος, αριθμό και πτώση (εδὼ αιτιατική, γιατί έχουμε ετεροπροσωπία).
- οἷς: δοτική πληθυντικού, αρσενικού γένους της αναφορικής αντωνυμίας «ὅς, ἥ, ὅ». Είναι αρσενικού γένους διότι λειτουργεί ως υποκείμενο της μτχ. «ὡς οὔσι».

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

Ορισμός:

Οι **ονοματικοί προσδιορισμοί** είναι ονόματα (ουσιαστικά, επίθετα), μετοχές ή ονοματικές αναφορικές προτάσεις που προσδιορίζουν ένα άλλο όνομα. Διακρίνονται σε **ομοιόπτωτους**, που συμφωνούν κατά κανόνα σε γένος, αριθμό και πτώση με τον προσδιοριζόμενο όρο και οι οποίοι είναι **ο επιθετικός, ο κατηγορηματικός, η παράθεση και η επεξήγηση**, και σε **ετερόπτωτους**, που βρίσκονται σε μια από τις πλάγιες πτώσεις και είναι διαφορετικής πτώσης από εκείνης του προσδιοριζόμενου όρου.

Για τη διεξοδική παρουσίαση των ομοιόπτωτων και ετερόπτωτων προσδιορισμών βλέπε τις αντίστοιχες ενότητες Συντακτικού: [Οι ονοματικοί προσδιορισμοί - Ομοιόπτωτοι προσδιορισμοί](#) και [Οι ονοματικοί προσδιορισμοί - Ετερόπτωτοι προσδιορισμοί](#)

Οι ονοματικοί προσδιορισμοί του κειμένου συγκεκριμένα είναι:

- Αθηναῖοι: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο «ἄνδρες».
- πάντων: ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός γενική διαιρετική στο σύστοιχο αντικείμενο του ρήματος («ἔργον») από το επίθετο υπερθετικού βαθμού «σχετλιώτατον».
- σχετλιώτατον: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο «ἔργον».
- τουτού: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο «Ἀγοράτου».
- ἐκείνων: ονοματικός ομοιόπτωτος κατηγορηματικός προσδιορισμός στο «τῶν ἀνδρῶν».
- ὑμῖν: ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός, δοτική αντικειμενική στο επίθετο «εὔνους» (φιλίας σημαντικό).
- τῇ αὐτῇ: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο «ψήφω».
- ταύτη: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο «ψήφω».
- τοῦ θανάτου: ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική της αιτίας στο «αἴτιον».
- οὐδέν: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο «ἄλλο».
- πάντων: ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική διαιρετική στο επίθετο υπερθετικού βαθμού «δεινότατα».
- ἐκείνων: ονοματικός ομοιόπτωτος κατηγορηματικός προσδιορισμός στο «τῶν ἀνδρῶν».
- τοῖς τριάκοντα: ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός, δοτική αντικειμενική στο επίθετο «ὀμόψηφοι» (ομοιότητας σημαντικό).
- δικασταί: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο «ἄνδρες».
- Ὀλυμπίων: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο «θεῶν».
- μηδεμιᾶ: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο «μηχανῆ».
- ἐκείνων: ονοματικός ομοιόπτωτος κατηγορηματικός προσδιορισμός στο «τῶν ἀνδρῶν».
- αὐτά: ονοματικός ομοιόπτωτος κατηγορηματικός προσδιορισμός στο «ταῦτα».
- τουτού: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο «Ἀγοράτου».

B. ΟΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΟΝΟΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Ορισμός:

Οι ονοματικές προτάσεις είναι δευτερεύουσες προτάσεις που λειτουργούν στον λόγο ως ονόματα, δηλαδή:

- ως υποκείμενα σε απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις,
- ως αντικείμενα σε προσωπικά ρήματα ή ρηματικούς τύπους,
- ως κατηγορούμενα (μόνον οι αναφορικές) και
- ως ονοματικοί προσδιορισμοί σε γενικές έννοιες ή δεικτικές αντωνυμίες.

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι ειδικές, οι ενδοιαστικές, οι πλάγιες ερωτηματικές και σε κάποιες περιπτώσεις οι αναφορικές προτάσεις, σπανίως δε οι αιτιολογικές και σπανιότερα οι υποθετικές προτάσεις.

Για τις δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις βλέπε τις αντίστοιχες ενότητες του Συντακτικού: [Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις - Ειδικές προτάσεις](#), [Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις - Ενδοιαστικές προτάσεις](#) και [Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις - Πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις](#)

Οι ονοματικές προτάσεις του κειμένου είναι:

- «ὅπως μὴ πάντων ἔργον σχετλιώτατον ἐργάσηθε»: δευτερεύουσα ονοματική, πλάγια ερωτηματική πρόταση, μερικής αγνοίας. Εισάγεται με το αναφορικό επίρρημα «ὅπως», γιατί εκφράζει μερική αγνοία, εκφέρεται με απορηματική υποτακτική («μὴ ἐργάσηθε»), γιατί

εκφράζει απορία και λειτουργεί ως αντικείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης («ένθυμεισθε»).

- **«οὺς ὁμολογεῖτε ὑμῖν εὖνους εἶναι»:**
δευτερεύουσα ονοματική αναφορική πρόταση ως παράθεση στο αντικείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης («τῶν ἀνδρῶν»). Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία «οὺς» και εκφέρεται με οριστική ενεστώτα («ὁμολογεῖτε»), γιατί εκφράζει το πραγματικό στο παρόν.
- **«οἷς ἐπέσκηπτον ἐκεῖνοι ὡς φίλοις οὔσι τιμωρεῖν ὑπὲρ αὐτῶν»:**
δευτερεύουσα ονοματική αναφορική πρόταση, ως παράθεση στο υποκείμενο του ρήματος της υποθετικής πρότασης («οὔτοι»). Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία «οἷς» και εκφέρεται με οριστική παρατατικού («ἐπέσκηπτον»), γιατί εκφράζει το πραγματικό στο παρελθόν.
- **«οἱ πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς ποιήσαντες δι' αὐτὰ ὑπὸ τῶν τριάκοντα καὶ Ἀγοράτου τουτουὶ ἀπέθανον»:**
δευτερεύουσα ονοματική αναφορική πρόταση ως παράθεση στο αντικείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης («τῶν ἀνδρῶν»). Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία «οἱ» και εκφέρεται με οριστική αορίστου («ἀπέθανον»), γιατί εκφράζει το πραγματικό στο παρελθόν.

Γ. ΟΙ ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

«εἰ γὰρ ἀποψηφιείσθε Ἀγοράτου τουτουί»:

δευτερεύουσα επιρρηματική υποθετική πρόταση. Εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο εἰ, εκφέρεται με οριστική («ἀποψηφιείσθε») και με απόδοση την οριστική των ρημάτων των κύριων προτάσεων που συνδέονται παρατακτικά («διαπράττεσθε - καταψηφίζεσθε») σχηματίζει σύνθετο υποθετικό λόγο του πραγματικού.

Υπόθεση: εἰ ἀποψηφιείσθε (εἰ + οριστική)

Απόδοση: διαπράττεσθε – καταψηφίζεσθε (οριστική)

«εἰ οὔτοι ὁμόψηφοι κατ' ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν τοῖς τριάκοντα γενήσονται»:

δευτερεύουσα επιρρηματική υποθετική πρόταση. Εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο εἰ, εκφέρεται με οριστική («γενήσονται») και με απόδοση τη δυνητική ευκτική της κύριας πρότασης («ἂν πάθοιεν») σχηματίζει τον υποθετικό λόγο του πραγματικού.

Υπόθεση: εἰ γενήσονται (εἰ + οριστική)

Απόδοση: ἂν πάθοιεν (δυνητική οριστική)

Δ. ΟΙ ΕΜΠΡΟΘΕΤΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

- **ὑπὸ τούτου:** επιρρηματικός εμπρόθετος προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου στο απαρέμφατο «τεθνηκέναι».
- **ὑπὲρ αὐτῶν:** επιρρηματικός εμπρόθετος προσδιορισμός της υπεράσπισης στο απαρέμφατο «τιμωρεῖν».
- **κατ' (ἀ) τῶν ἀνδρῶν:** επιρρηματικός εμπρόθετος προσδιορισμός της εναντίωσης στο ρήμα «γενήσονται».
- **πρὸς θεῶν:** επιρρηματικός εμπρόθετος προσδιορισμός, δηλώνει ομοτική επίκληση.
- **δι' (ἀ) ταῦτα:** επιρρηματικός εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας στο ρήμα «ἀπέθανον».
- **ὑπὸ τῶν τριάκοντα καὶ Ἀγοράτου:** επιρρηματικός εμπρόθετος προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου στο ρήμα «ἀπέθανον».

Ε. ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

- **ἀπολύοντες:** επιρρηματική τροπική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος «γιγνώσκετε» («ύμεῖς»). Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο γιγνώσκετε.
- **τὸν ὄντα:** επιθετική μετοχή, αντικείμενο της μετοχής «ἀπολύοντες».
- **ὡς (φίλοις) οὔσι:** επιρρηματική αιτιολογική μετοχή, υποκειμενικής αιτιολογίας, συνοδεύεται με το μόριο ὡς, συνημμένη στο αντικείμενο του ρήματος «ἐπέσκηπτον» («οἷς»). Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο ἐπέσκηπτον.

- **ποιήσαντες:** επιρρηματική εναντιωματική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος «ἀπέθανον» («οἱ»). Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της εναντίωσης στο ἀπέθανον.

ΣΤ. ΕΥΘΥΣ ΛΟΓΟΣ

Ορισμός:

Ευθύς λόγος λέγεται η άμεση έκφραση των λεγομένων ενός ατόμου από το ίδιο, για πρώτη φορά, σε ανεξάρτητο λόγο, αλλά και η μεταφορά των λόγων ενός ατόμου ακριβώς όπως έχουν ειπωθεί χωρίς καμία τροποποίηση σε ανεξάρτητο λόγο. Στην περίπτωση αυτή μόνο προτάσσεται ή τίθεται παρενθετικά κάποιο λεκτικό ρήμα (λέγει, εἶπε, φησί, κελεύει, ἤρετο).

π.χ. «Ἄτοπον, ἔφη, λέγεις εἰκόνα καὶ δεσμώτας ἀτόπους».

Ολόκληρο το εξεταζόμενο κείμενο είναι σε ευθύ λόγο, αφού πρόκειται για την άμεση αναφορά του λόγου του Λυσία.